

Monika Fabińska*

REALIZACJA PROGRAMÓW WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI AKADEMICKIEJ W POLSCE

1. WPROWADZENIE

Realizacja jednego z siedmiu projektów przewodnich wskazanych w Strategii Europa 2020 „Unia innowacji” – „projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy”, wskazuje na konieczność wsparcia rozwoju przedsiębiorczości akademickiej¹.

Tworzenie i rozwój nowych przedsięwzięć biznesowych jest ważnym, potencjalnym źródłem wzrostu gospodarczego i innowacji. Coraz więcej argumentów przemawia również za tym, że wzrost gospodarczy jest pochodną poziomu przedsiębiorczości w danym kraju, chociaż charakter i siła tej zależności, w kontekście związku przyczynowo-skutkowego, nie zostały jeszcze do końca określone. Co więcej można jednoznacznie stwierdzić, że nowe firmy są szczególnie istotnym źródłem przemian i wzrostu gospodarczego w rozwijających się gospodarkach mimo, iż przedsiębiorstwa o dłuższym stażu mają lepsze wyniki pod względem wielkości sprzedaży, eksportu, inwestycji oraz zatrudnienia².

Przedsiębiorczość przyczynia się także do zwiększania spójności społecznej, zwłaszcza w kontekście tych grup społecznych, które stanowią mniejszość wśród posiadaczy firm, takich jak np. kobiety. Potencjalny udział przedsiębiorczości w rozwoju gospodarczym ma szczególnie istotne znaczenie w przypadku Polski, z uwagi na mniej sprzyjające warunki makroekonomiczne dla rozwoju MŚP w porównaniu np. do krajów skandynawskich czy Niemiec. Jednakże rola przedsiębiorczości w rozwoju gospodarczym nie powinna być rozpatrywana wyłącznie w kontekście wyższego dochodu *per capita*. Ze względu na

---

* Mgr, Katedra Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego.

¹ Komisja Europejska, *EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 3.03.2010 KOM(2010) 2020, http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf (odczyt 30.11.2011).

² The Gallup Organization, *Entrepreneurship in the EU and Beyond, Analytical Report*, Flash Eurobarometer 283 European Commission, 2009.

fakt, że stanowi ona źródło innowacji, jest to także inicjowanie i wprowadzanie zmian w strukturze przedsiębiorstw i całego społeczeństwa.

Odpowiednim potencjałem w zakresie rozwoju przedsiębiorczości dysponują polskie uczelnie i ośrodki badawczo-rozwojowe. Zlokalizowana w tych jednostkach wiedza stanowi źródło do tworzenia firm *spin-off*. Jednak z uwagi na niski poziom świadomości i znajomości procedur związanych z uruchamianiem firm *spin-off* pracowników tych jednostek oraz występowanie ograniczeń administracyjno-ekonomicznych konieczne jest wsparcie zewnętrzne. Analiza programów wsparcia rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce wskazuje na dwie inicjatywy: Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) poddziałanie 8.2.1 oraz „Kreator Innowacyjności”. Celem artykułu jest ocena zewnętrznego wsparcia na rzecz rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce w ujęciu regionalnym. Z uwagi na brak dostępu do raportów ewaluacyjnych oraz list rankingowych projektów wyłonionych do realizacji dla programu „Kreator Innowacyjności” szczegółowej analizie poddane zostały projekty w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL.

2. CHARAKTERYSTYKA PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Europa wciąż cierpi z powodu tzw. luki przedsiębiorczości³, co może mieć negatywny wpływ na stan europejskiego przemysłu, od którego w dużym stopniu zależy koniunktura gospodarcza Europy. Mimo, iż europejski przemysł w wielu sektorach skutecznie utrzymuje pozycję lidera, coraz częściej pojawiają się jednak pewne niepokojące sygnały. Najważniejszy z nich to zwolnienie tempa wzrostu produktywności, zagrożenie deindustrializacją oraz delokalizacją, jak również relatywnie słaba działalność innowacyjna. W przypadku ostatniego z zagrożeń problemem nie jest brak nowych pomysłów, ale brak ich transformacji na nowe produkty i procesy⁴.

Jako reakcja na prognozy niekorzystnych zmian w przemyśle konieczne jest promowanie strategii uznającej wiedzę i technologie za podstawę dalszego rozwoju przemysłu w Europie, wspierając tym samym budowę globalnej konkurencyjności, zrównoważony rozwój oraz zatrudnienie charakteryzujące się dużą wartością dodaną.

---

³ European Commission, *An Integrated Industrial Policy for the Globalization Era Putting Competitiveness and Sustainability at Centre Stage*, COM(2010) 614 final, Brussels 2010, s. 3.

⁴ Więcej na temat konkurencyjności przemysłu państw europejskich m. in. [w:] Commission of the European Communities, *Some Key Issues in Europe's Competitiveness – Towards an Integrated Approach*, COM(2003) 704 final, Brussels 2003; European Commission, Commission Staff Working Document, *Member States Competitiveness Performance and Policies*, COM(2010) 1272, Brussels 2010.

Jednym ze sposobów, aby to uczynić, jest wykorzystanie skumulowanego w europejskich uczelniach potencjału przedsiębiorczości, poprzez tworzenie firm spin-off, poprawę współpracy przemysłu z ośrodkami naukowo-badawczymi, lub też promocję tworzenia „inkubatorów oraz ich sieci”⁵. Choć oddziaływanie firm *spin-off* na całą gospodarkę nie zostało jeszcze udowodnione i zasługuje na dalsze badania, należy mieć nadzieję, że istotnie zwiększą one liczbę powstających każdego roku w Europie firm opartych na nowych technologiach. Zapewni to lepsze wykorzystanie i transfer wiedzy do przemysłu. Co więcej, stworzy nowe możliwości promocji współpracy między przemysłem a nauką, a jednocześnie innowacji poprzez przełamywanie barier pomiędzy uniwersytetami, centrami naukowo-badawczymi a naukochłonnymi MSP.

3. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ AKADEMICKA W POLSCE

W Polsce współpraca pomiędzy sektorem nauki a gospodarką jest wciąż słabo rozwinięta, mimo że w ostatnich latach podejmowanych jest coraz więcej inicjatyw ukierunkowanych na jej rozwój i promocję. Niewątpliwą barierą dla nawiązywania kooperacji jest fakt małego zaangażowania kadr naukowych w prace o potencjalnym zastosowaniu w przemyśle. Większość powstających rozwiązań w zbyt małym stopniu odpowiada faktycznym potrzebom przemysłu. Z drugiej strony przedsiębiorcy rzadko poszukują w polskich jednostkach naukowo-badawczych rozwiązań dla swoich problemów technologicznych lub organizacyjnych, co powodowane jest m. in. ich wciąż ograniczoną skłonnością do podejmowania działań innowacyjnych, brakiem znajomości oferty usługowej tych jednostek, niską oceną kompetencji naukowców (w tym ich zbyt teoretycznym podejściem do proponowanych rozwiązań) czy też zbyt dużą rozbieżnością celów badawczych i biznesowych⁶.

O niskim poziomie współpracy na polu nauka-biznes w Polsce świadczy m.in. brak wypracowanego i powszechnie stosowanego modelu funkcjonowania przedsiębiorstw *spin-off*. Obecnie w Polsce funkcjonuje kilkadziesiąt firm *spin-off*, powstałych w ciągu ostatnich 15 lat⁷. Jednakże porównując liczbę tworzonych firm *spin-off* w ośrodkach zagranicznych funkcjonujących w znacznie lepszych warunkach i korzystających z lepszych mechanizmów wsparcia, liczba tworzonych polskich jednostek jest niewiele mniejsza. Dodatkowo firmy te nie

⁵ T. Krzyżyński, U. Marchlewicz, *Europejska Sieć Inkubatorów Akademickich przy Uczelniach UE*, [w:] *Innowacyjna Przedsiębiorczość Akademicka – Światowe Doświadczenia*, red. J. Guliński, K. Zasiadły, PARP, Warszawa 2005, s. 72.

⁶ G. Banerski, A. Gryzik, K. B. Matusiak, M. Marzewska, E. Stawasz, *Przedsiębiorczość akademicka. Raport z badania*, PARP, Warszawa 2009.

⁷ P. Kubiński, K. Safin, *Zbiór firm odpryskowych spin-off/spin-out w Polsce*, DPPPA, Wrocław 2011.

odbiegają od wzorców zagranicznych, a osiągnięte przez nie wyniki ekonomiczne kształtują się na podobnym poziomie. Głównie są to podmioty działające w przyszłościowych sektorach wysokich technologii, zatrudniające poniżej 10 osób i bazujące na usługach outsourcingowych. Ponadto należy wspomnieć, iż diagnoza faktycznej liczby i dynamiki rozwoju powstałych firm *spin-off* jest problematyczna ze względu na brak regularnie podejmowanych przez urzędy statystyczne działań monitorujących to zjawisko⁸.

Reasumując, promocja i rozwój współpracy między nauką a biznesem może w istotnym stopniu przyczynić się do ograniczenia europejskiej „luki przedsiębiorczości”, a tym samym zapobiec deindustrializacji oraz delokalizacji sektorów o kluczowym znaczeniu dla kondycji europejskiej gospodarki.

Polskie doświadczenia we współpracy na linii nauka-biznes pokazują, że wciąż prowadzona jest ona w bardzo ograniczonym zakresie, a także, że istnieje wiele podstawowych barier skutecznie utrudniających rozwój przedsiębiorczości akademickiej.

W tym kontekście niezbędne jest wzmocnienie pozytywnego nastawienia do przedsiębiorczości i zwiększenie zachęt do samozatrudnienia, m. in. w nowo tworzonych firmach wywodzących się z uczelni.

Duże znaczenie w rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce odgrywać będzie też wewnętrzna polityka uczelni dotycząca wdrażania innowacji, w tym ustanowienie przejrzystych wewnętrznych procedur uczelnianych – przekazywania na zewnątrz własności intelektualnej (np. licencjonowania) oraz tworzenia tzw. spółek profesorskich czy studenckich.

Wyzwaniem jest też uświadomienie pracownikom i studentom konieczności ochrony własności intelektualnej, a także podniesienie ich wiedzy na temat obowiązujących regulacji stanowiących ramy prawne dla funkcjonowania przedsiębiorstw akademickich i komercjalizacji wiedzy.

4. PROGRAMY WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI AKADEMICKIEJ

Bariery rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce można podzielić na dwie główne grupy, tj. bariery po stronie otoczenia – związane z funkcjonowaniem uczelni i gospodarki – oraz bariery po stronie studentów i kadry akademickiej.

W pierwszym przypadku można mówić o niskiej elastyczności uczelni promującej model kariery akademickiej oparty na systemie parametrycznym MNiSW, który wspiera przede wszystkim pracę *stricte* naukową, a nie komercyjną. Dodatkowo występowanie ograniczeń ekonomiczno-administracyjnych

---

⁸ P. Tamowicz, *Przedsiębiorczość akademicka spółki spin-off w Polsce*, PARP, Warszawa 2006.

związanych m. in. z wprowadzeniem nowych produktów, usług, rozwiązań na rynek, zmniejszających rentowność komercyjnej działalności naukowców. Powyższe czynniki wywołują wśród studentów i kadry naukowej niepewność, co skutkuje brakiem konkretnych zachowań przedsiębiorczych, a w konsekwencji powoduje zahamowanie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej.

Z drugiej strony sami studenci i kadra naukowa niejako przyzwyczajona do pracy w warunkach dużej stabilizacji i relatywnie niskiego poziomu stresu niechętnie podchodzą do pomysłu prowadzenia własnej firmy. Wiąże się to bowiem z ryzykiem utraty wskazanej stabilizacji, a także zwiększoną odpowiedzialnością z uwagi na pracę na własny rachunek. Ponadto brak odpowiednich kwalifikacji i pożądanego wykształcenia z zakresu uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej stanowi dodatkowe utrudnienie na drodze do komercjalizacji wyników badań. Co więcej, postrzeganie przez środowisko akademickie własnej firmy w kategoriach problemu automatycznie eliminuje decyzję o jej prowadzeniu na rzecz kontynuacji wyłącznie pracy naukowej.

W związku z powyższym działania skierowane na eliminację wskazanych barier powinny być zdywersyfikowane i uwzględniać potrzeby i możliwości uczelni oraz kadry akademickiej i studentów.

Jedną z możliwości dofinansowania realizacji zdywersyfikowanych działań na rzecz rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce stanowi poddziałanie 8.2.1 PO KL.

PO KL jest jednym z sześciu programów krajowych Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, finansowany ze środków europejskich, w ramach którego prowadzone jest poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw. Jego celem jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej i współpracy sfery nauki i biznesu. Dofinansowanie w ramach tego poddziałania mogą uzyskać projekty, które zakładają wsparcie na „szkolenia i doradztwo dla pracowników naukowych jednostek naukowych oraz pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni, doktorantów, studentów i absolwentów uczelni zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą typu spin-off”⁹. W ramach tego poddziałania mogą również zostać sfinansowane „staże i szkolenia praktyczne w przedsiębiorstwach dla pracowników przedsiębiorstw w jednostkach naukowych, pracowników naukowych jednostek naukowych, pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych uczelni”¹⁰. Ponadto możliwe jest sfinansowanie „tymczasowego zatrudnienia w MŚP wysoko wykwalifikowanego personelu”¹¹. Oprócz powyższych w ramach poddziałania mogą także zostać wsparte projekty zakładające „promocję idei

⁹ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013*, Warszawa 2010, s. 250.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ *Ibidem*.

przedsiębiorczości akademickiej lub wspierające tworzenie i rozwój sieci współpracy i wymiany informacji między naukowcami a przedsiębiorcami w zakresie innowacji i transferu technologii na poziomie regionalnym i lokalnym poprzez kampanie informacyjne i spotkania, systemy komunikacji, stypendia naukowe¹². Grupę docelową poddziałania stanowią przedsiębiorcy, pracownicy przedsiębiorstw, uczelnie, jednostki naukowe, pracownicy naukowcy jednostek naukowych, pracownicy naukowcy i naukowo-dydaktyczni uczelni, doktoranci, absolwenci uczelni i studenci.

Drugą inicjatywą, której celem jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce jest program „Kreator innowacyjności”. Program ten koordynowany jest od listopada 2011 r. przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Celem inicjatywy jest aktywizacja jednostek badawczo-rozwojowych i przedsiębiorców w zakresie komercjalizacji wiedzy poprzez: „rozwój systemów komercjalizacji wyników B+R z publicznych organizacji badawczych do przedsiębiorstw; zintensyfikowanie w publicznych organizacjach badawczych działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej dotyczącej komercjalizacji wiedzy; promowanie przedsiębiorczości wśród studentów, absolwentów i pracowników uczelni oraz pracowników jednostek naukowych”¹³.

5. OCENA REALIZACJI PROGRAMÓW WSPARCIA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI AKADEMICKIEJ

Ocenę wstępnego zróżnicowania poziomu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce dokonano weryfikując stopień zaangażowania środków w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL przeznaczonych na realizację projektów związanych ze wspieraniem współpracy pomiędzy światem nauki i biznesu w poszczególnych województwach. Weryfikacji nie został poddany program „Kreator innowacyjności” z uwagi na brak dostępu do raportów ewaluacyjnych oraz list rankingowych projektów wyłonionych do realizacji.

Odpowiednim narzędziem do przeprowadzenia wskazanej weryfikacji jest benchmarking wyników¹⁴. Benchmarking wyników polega na szybkiej ocenie podmiotów z danego regionu – m. in. uczelni wyższych, jednostek badawczo-rozwojowych, firm, ośrodków innowacji i przedsiębiorczości – w stosunku do podmiotów funkcjonujących w innych wybranych regionach. Celem prowadzonych działań jest wskazanie na podstawie dostępnych danych – m. in. wskaźni-

¹² *Ibidem*.

¹³ Strona Narodowego Centrum Badań i Rozwoju: <http://www.ncbir.pl/programy-krajowe/kreator-innowacyjnosci/> (odczyt 08.01.2012).

¹⁴ P. Kyrö, *Revising the Concept and Forms of Benchmarking*, „Benchmarking: An International Journal” 2003, vol. 10, no. 3, MCB UP Limited,

ków finansowych, czy rzeczowych – liderów (regionów określanych mianem benchmarków, w których zlokalizowane podmioty osiągnęły najwyższe wyniki) oraz dystansu, jaki dzieli pozostałe regiony objęte benchmarkingiem.

A zatem, wstępna ocena wsparcia przedsiębiorczości akademickiej przy wykorzystaniu środków z poddziałania 8.2.1 PO KL w poszczególnych województwach Polski przeprowadzona została przy zastosowaniu benchmarkingu wyników.

Celem przeprowadzonego benchmarkingu wyników było wskazanie województw liderów pod względem łącznej aktywności aplikacyjnej. Działaniom benchmarkingowym poddano wartości uzyskanego dofinansowania dla projektów złożonych w szesnastu województwach w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL.

Do przeprowadzenia benchmarkingu wyników użyty został wskaźnik (W1)¹⁵:

➤ procentowy udział łącznej wartości podpisanych umów o dofinansowanie w danym województwie w stosunku do łącznej wartości podpisanych umów o dofinansowanie w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL (wskaźnik W1).

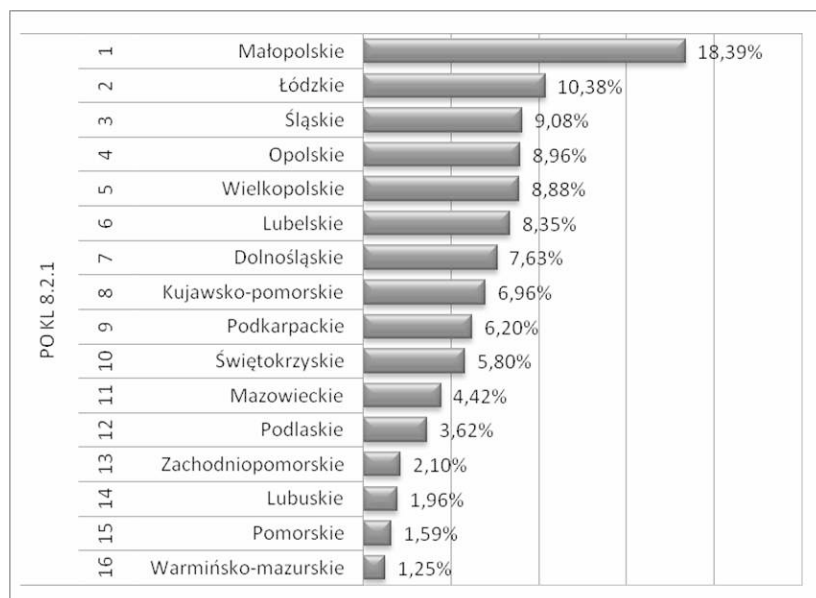
Przeprowadzony benchmarking wyników dla poddziałania 8.2.1 PO KL wykazał, iż zdecydowanie najbardziej aktywnym województwem w zakresie projektów finansowanych z tego poddziałania było województwo małopolskie (W1 = 18,39%). W tym województwie podpisano 29 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 50 710 462,99 PLN. Zaraz za nim uplasowały się województwa łódzkie (W1 = 10,38%) i śląskie (W1 = 9,08%). W województwie łódzkim podpisano 26 umów o dofinansowanie w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL na łączną kwotę 28 633 421,82 PLN, natomiast w województwie śląskim 24 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 25 043 469,95 PLN (wykres 1).

Z kolei województwo opolskie (4. miejsce, W1 = 8,96%) i województwo lubelskie (6. miejsce, W1 = 8,35%) uplasowały się na początku rankingu pod względem liczby podpisanych umów o dofinansowanie w ramach tego poddziałania, odpowiednio łącznie zrealizowano lub są w trakcie realizacji 47 projektów w województwie opolskim i 48. projektów w województwie lubelskim (wykres 1).

Na najniższych pozycjach w rankingu pod względem łącznej kwoty dofinansowania umów zawartych w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL znalazły się województwa zachodniopomorskie (W1 = 2,1%), lubuskie (W1 = 1,96%), pomorskie (W1 = 1,59%) i warmińsko-mazurskie (W1 = 1,25%) (wykres 1).

---

¹⁵ Do przeprowadzenia analizy przy wykorzystaniu wskaźnika W1 użyto danych dostępnych na listach podpisanych umów o dofinansowanie zamieszczonych na stronach Instytucji Pośredniczących odpowiedzialnych za realizację Poddziałania 8.2.1 w każdym z województw, według stanu na 31.10.2011 r.

Wykres 1. Benchmarking wyników dla wskaźnika W1 (stan na 31.10.2011 r.) dla poddziałania 8.2.1 PO KL

Źródło: opracowanie własne na podstawie list podpisanych umów ze stron www Instytucji Pośredniczących z poszczególnych województw odpowiedzialnych za realizację poddziałania 8.2.1 PO KL.

Łącznie w całej Polsce w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL podpisanych zostało 328 umów na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 275 725 233,4 PLN.

Wyniki ekspertyzy *Potencjał regionów w zakresie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej*¹⁶ oraz raportu ewaluacyjnego dotyczącego działalności Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości¹⁷ wskazują, iż Polska dzieli się na dwa obszary, tj. bieguny wzrostu przedsiębiorczości akademickiej (sześć województw wiodących: mazowieckie, pomorskie, małopolskie, śląskie, wielkopolskie, dolnośląskie oraz na siódmej pozycji łódzkie) oraz pozostałe regiony, które cechuje relatywnie niski potencjał rozwoju przedsiębiorczości akademickiej.

Porównanie rezultatów przeprowadzonego benchmarkingu wyników z rezultatami przytoczonych: ekspertyzy i raportu wskazuje, że z uwagi na aktyw-

¹⁶ R. Drozdowski, *Ekspertyza: Potencjał regionów w zakresie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej*, Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2007.

¹⁷ Public Profits Sp. z o.o., *Raport z badania ewaluacyjnego Ewaluacja działalności Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP) wspartych finansowo ze środków Ministerstwa Gospodarki*, Poznań 2008.

ność mierzona liczbą i wartością zrealizowanych i realizowanych obecnie projektów w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL pewnej modyfikacji uległ układ regionów zaliczanych do biegunów wzrostu przedsiębiorczości akademickiej. I tak, województwa łódzkie, opolskie oraz lubelskie uplasowały się w szóstce województw – liderów – pod względem łącznej aktywności aplikacyjnej w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL. Natomiast województwa mazowieckie (11. miejsce w rankingu), a przede wszystkim pomorskie (15. miejsce w rankingu) cechował relatywnie niski stopień zaangażowania w realizację projektów w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL.

Z jednej strony jest to dobry sygnał, którego efektem może być zmniejszenie dysproporcji pomiędzy liderami, a regionami w których klimat dla rozwoju przedsiębiorczości akademickiej jest mniej sprzyjający. Z drugiej jednak może być to swego rodzaju wskazówka dla wiodących regionów, które powinny stale monitorować rynek i doskonalić swój potencjał. Należy jednak zaznaczyć, iż mniejszy stopień zaangażowania wskazanych województw w realizację projektów w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL nie jest równoznacznym z mniejszą ich aktywnością na rzecz rozwoju przedsiębiorczości akademickiej podejmowaną bez zaangażowania środków z dofinansowania.

Przeprowadzona analiza projektów, które znalazły się na listach podpisanych umów z poszczególnych województw, pozwala na wskazanie celów głównych – zgodnych z zakresem wytycznych dokumentacji konkursowej dla działania 8.2.1 PO KL. I tak projektodawcy najczęściej podejmują się realizacji następujących celów głównych:

- zmniejszenia luki między potencjałem, jakim dysponują polscy naukowcy i studenci, a stopniem jego komercyjnego wykorzystania;
- zwiększenia wzajemnego poznania podejmowanych działań przez środowisko naukowe i biznesowe oraz zbliżenia tych dwóch środowisk;
- zachęcania pracowników naukowych i studentów do uruchamiania firm *spin-off*;
- podniesienia świadomości pracowników naukowych i studentów na temat warunków, możliwości i korzyści wynikających z założenia firmy *spin-off*;
- rozwoju sieci współpracy i wymiany informacji między środowiskiem naukowym i biznesowym;
- burzenia stereotypów na temat działalności komercyjnej;
- rozwoju baz danych z ofertami dla nauki i biznesu.

Realizacja tak określonych celów odbywa się poprzez podejmowanie szerokiego wachlarza działań m. in.:

- organizację spotkań informacyjnych, konferencji i targów;
- promowanie przedsiębiorczości akademickiej podczas spotkań poświęconych tematyce nie związanej bezpośrednio z przedsiębiorczością akademicką (np. podczas konferencji naukowych, seminariów, targów);
- dystrybuowanie ulotek, broszur i plakatów;

- publikacje z zakresu przedsiębiorczości akademickiej, w tym w formie książek, artykułów;
- nagrywanie audycji radiowych i telewizyjnych;
- udzielanie wywiadów;
- tworzenie stron internetowych i portali;
- organizowanie staży dla pracowników naukowych oraz stypendiów naukowych.

Natomiast dokonując bardziej szczegółowego benchmarkingu projektów, które znalazły się na listach podpisanych umów o dofinansowanie w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL z 16 województw, można wskazać na „dobre praktyki”¹⁸ projektowe. Weryfikacja dobrej praktyki ma w ramach opracowania charakter subiektywny i nie stanowi rekomendacji dla innych podmiotów. Z dostępnych informacji wynika, że nie został przeprowadzony żaden konkurs w celu wyróżnienia dobrych praktyk dla analizowanego poddziałania 8.2.1 PO KL. Nie ma również dostępnych raportów z ewaluacji z tego poddziałania, z uwagi na to, że większość projektów nadal jest realizowana. W związku z powyższym wybrane dobre praktyki są jedynie wskazaniem zastosowania innowacyjnych rozwiązań, definiowanych jako innowacyjne z uwagi na zastosowanie danego rozwiązania w jednym projekcie w ramach porównywanych projektów oraz interesujący i mało powszechny charakter.

Za dobrą praktykę – z uwagi na zastosowanie zdywersyfikowanego podejścia do promocji przedsiębiorczości akademickiej – można uznać działania realizowane w ramach projektu pn. „Piotrkowski SpinUp”¹⁹ (województwo łódzkie; Beneficjent – LMS Sp. z o.o.). Projekt zakłada realizację następujących celów: promocję przedsiębiorczości akademickiej, dzielenie się wiedzą na temat przedsiębiorczości akademickiej, zaangażowanie środowiska akademickiego w działalność proprzedsiębiorczą, wsparcie proprzedsiębiorcze postaw na uczelniach, pokazanie korzyści płynących z komercjalizacji technologii i wyników badań. Kluczowe działanie w ramach projektu stanowi konkurs „Pomysł na biznes akademicki”, z nagrodami rzeczowymi o łącznej wartości 20 000 PLN. Ponadto projekt zakłada organizację spotkań ze specjalistami z zakresu przedsiębiorczości akademickiej oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw, prowadzenie infolinii i organizację konferencji *SpinUp – Przedsiębiorczość Akademicka*, a także opracowanie i wdrożenie bazy wiedzy z komponentem doradztwa na prowadzonym portalu internetowym.

Interesujące rozwiązania zastosowane zostały również w projekcie pn. *Bezpieczne chemikalia – projekt dla województwa śląskiego*²⁰ (Beneficjent –

¹⁸ A. Rogut, B. Piasecki, M. Klepka, P. Czyż, *Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji w Polsce*, PAPR, Warszawa 2009.

¹⁹ <http://www.spinup.info/> (odczyt 30.11.2011).

²⁰ http://www.chemiakonsultacje.pl/index.php?131&aktualnosci_id=116 (odczyt 30.11.2011).

Instytut Nawozów Sztucznych Oddział Chemii Nieorganicznej „IChN”). Jak wynika z przeprowadzonej analizy projektów w ramach poddziałania, 8.2.1 PO KL to jedyny projekt o specjalizacji sektorowej. Pozostałe realizowane projekty skierowane są do środowisk naukowych i biznesowych bez zawężenia grupy docelowej do danego sektora. Celem projektu jest transfer wiedzy na bazie współpracy pracowników przedsiębiorstw i jednostek naukowych z zakresu wytwarzania i stosowania chemikaliów bezpiecznych dla ludzi i środowiska. Co więcej, w charakterystyce grupy docelowej wyraźnie wskazane zostało jako priorytetowe wsparcie kobiet zatrudnionych w sektorze chemicznym. Wytyczone cele projektowe realizowane są poprzez następujące działania²¹:

- organizację spotkań i kampanii informacyjnych z elementami paneli dyskusyjnych, których motywem przewodnim jest promocja i informacja na temat bezpiecznego wytwarzania i stosowania chemikaliów;
- organizację targów wiedzy i technologii pn. *Bezpieczne chemikalia*, mających integrować środowiska naukowe i biznesowe i inicjować ich współpracę w zakresie poprawy bezpieczeństwa w procesach wytwórczych sektora chemicznego oraz innych procesach technologicznych wykorzystujących chemikalia;
- rozwój baz danych aktów prawnych dotyczących chemikaliów i sektora chemicznego;
- publikację kwartalnika w formie e-biuletynu informującego o zmianach w legislacji z zakresu chemikaliów.

Za dobrą praktykę można również uznać projekty realizowane w województwie dolnośląskim: (I) „Wortal Transferu Wiedzy”²² oraz (II) „Network Sunrise – Dolnośląska Sieć Współpracy Nauki i Biznesu”²³, w ramach których wiedza z zakresu przedsiębiorczości akademickiej przekazywana jest w formie wielofunkcyjnych portali internetowych. W ramach pierwszego z wymienionych projektów zbudowane zostanie narzędzie internetowe w postaci „Wortalu Transferu Wiedzy”, jako platformy komunikacji umożliwiającej wymianę doświadczeń i informacji między jednostkami naukowo-badawczymi, przedsiębiorstwami i instytucjami otoczenia biznesu. Z kolei w drugim projekcie ma powstać narzędzie komunikacji i współpracy tworzone z myślą o komercyjnych projektach z pogranicza nauki i biznesu. Ponadto Wnioskodawca założył opracowanie i wdrożenie portalu społecznościowego, który ma wspierać synergię pomysłów opatrzonych wspólnym mianownikiem innowacyjności.

Reasumując, wachlarz działań projektowych jest szeroki. Poza ogólnie stosowanymi rozwiązaniami z zakresu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości akademickiej można odnaleźć również relatywnie oryginalne rozwiązania, jak

²¹ *Ibidem*.

²² <http://www.innowacyjnyregion.pl/> (odczyt 30.11.2011).

²³ <http://networksunrise.pl/> (odczyt 30.11.2011).

np.: sektorowa orientacja działań projektowych czy też organizacja interesujących zarówno pod względem treści, jak i formy spotkań. Należy jednak podkreślić, iż każdemu z realizowanych zadań przyświeca nadrzędny cel zwiększenia poziomu komercjalizacji badań naukowych i tworzonych w oparciu o nie firm *spin-off*.

6. PODSUMOWANIE

Polska znajduje się w początkowej fazie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej. Widoczna jest dominacja ośrodków akademickich w regionach określanych mianem biegunów wzrostu dla firm *spin-off*. Jednak zarówno silne, jak i słabsze jednostki akademickie borykają się z podstawowym problemem związanym z postawą kadry akademickiej, studentów oraz samych uczelni (kadry zarządzającej i administracyjnej), którą można określić jako „zachowawczą” w stosunku do komercjalizacji wyników badań i tworzenia na ich bazie firm *spin-off*. Punktem wyjścia jest zmiana mentalności tych środowisk. Konieczne jest zatem nasilenie odpowiednich działań szkoleniowych, doradczych i informacyjno-promocyjnych, które realizowane są m. in. w ramach projektów z poddziałania 8.2.1 PO KL.

Przeprowadzona ocena poddziałania 8.2.1 PO KL wykazała, iż zdecydowanie najbardziej aktywnym województwem w zakresie projektów finansowanych z tego poddziałania było województwo małopolskie. Zaraz za nim uplasowały się województwa: łódzkie i śląskie. Natomiast na najniższych pozycjach w rankingu pod względem łącznej kwoty dofinansowania umów zawartych w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL znalazły się województwa: zachodniopomorskie, lubuskie, pomorskie i warmińsko-mazurskie. Opracowany ranking województw w zestawieniu z innymi ekspertyzami i raportami dotyczącymi stanu rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce wykazał aktywizację niektórych regionów, cechujących się do tej pory niższym potencjałem w tym zakresie. I tak, zwiększoną aktywnością mierzona liczbą i wartością zrealizowanych i realizowanych obecnie projektów w ramach poddziałania 8.2.1 PO KL w stosunku do wyników przytoczonych opracowań wykazały województwa: łódzkie, opolskie oraz lubelskie. Taki układ rankingu nie jest równoznaczny z mniejszą aktywnością województw określanych mianem biegunów wzrostu, ale stanowi pozytywną przesłankę w zakresie zmniejszania się dysproporcji pomiędzy liderami, a regionami w których klimat dla rozwoju przedsiębiorczości akademickiej jest mniej sprzyjający. Szczegółowa analiza projektów poddziałania 8.2.1 PO KL odsłoniła szeroki wachlarz zadań realizowanych przez Wnioskodawców, w ramach którego nie brakowało oryginalnych rozwiązań. Co więcej, podejmowane działania cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród

grupy docelowej, o czym świadczyły zamieszczane na stronach projektów relacje z różnego rodzaju imprez czy szkoleń.

Jednak z uwagi na fakt, iż zmiana postawy jest procesem długotrwałym, konieczna jest dalsza praca w zakresie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej w Polsce, koncentrująca się na następujących aspektach:

1) zwiększaniu wiedzy środowiska akademickiego (kadry, studentów, administracji) na temat uruchamiania i funkcjonowania przedsiębiorstw akademickich oraz komercjalizacji wiedzy na uczelniach wyższych poprzez dostarczanie za pomocą różnych narzędzi informacji z tego zakresu;

2) zwiększaniu wiedzy środowiska akademickiego na temat korzyści związanych z łączeniem sfery nauki i biznesu w wykorzystaniu własnego dorobku naukowego dla celów komercyjnych;

3) upowszechnianiu dobrych praktyk w zakresie zakładania firm *spin-off* w środowisku akademickim poprzez działania benchmarkingowe, sieciowe, organizację cykli spotkań oraz audycji radiowych, telewizyjnych i kampanii internetowych;

4) wzmocnieniu potencjału organizacyjnego środowiska akademickiego poprzez dostarczanie praktycznych przykładów funkcjonowania firm *spin-off*, wraz z głównymi czynnikami ich sukcesu w formie spotkań i publikacji promujących przedsiębiorczość akademicką;

5) umożliwianiu szerokiego dostępu do informacji na temat przedsiębiorczości akademickiej za pośrednictwem różnych narzędzi, m. in.: portali internetowych, punktów konsultacyjnych, artykułów, audycji radiowych i telewizyjnych.

BIBLIOGRAFIA

- Banerski G., Gryzik A., Matusiak K. B., Mażewska M., Stawasz E., *Przedsiębiorczość akademicka (rozwój firm spin-off, spin-out) – zapotrzebowanie na szkolenia służące jej rozwojowi. Raport z badania.*, PARP, Warszawa 2009.
- Commission of the European Communities, *Some Key Issues in Europe's Competitiveness – Towards an Integrated Approach*, COM(2003) 704 final, Brussels 2003.
- Drozdowski R., *Ekspertyza: Potencjał regionów w zakresie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej*, Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2007.
- European Commission, *An Integrated Industrial Policy for the Globalization Era Putting Competitiveness and Sustainability at Centre Stage*, COM(2010) 614 final, Brussels 2010.
- European Commission, Commission Staff Working Document, *Member States Competitiveness Performance and Policies*, COM(2010) 1272, Brussels 2010.
- Komisja Europejska, *EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 3.03.2010 KOM(2010) 2020, http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf.

- Krzyżyński T., Marchlewicz U., *Europejska Sieć Inkubatorów Akademickich przy Uczelniach UE*, [w:] *Innowacyjna Przedsiębiorczość Akademicka – Światowe Doświadczenia*, red. J. Guliński, K. Zasiadły, PARP, Warszawa 2005.
- Kubiński P., Safin K., *Zbiór firm odpryskowych spin-off/spin-out w Polsce*, DPPP, Wrocław 2011.
- Kyrö P., *Revising the Concept and Forms of Benchmarking*, „Benchmarking: An International Journal” 2003, vol. 10, no. 3, MCB UP Limited.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007–2013*, Warszawa 2010.
- Public Profits Sp. z o.o., *Raport z badania ewaluacyjnego „Ewaluacja działalności Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości (AIP) wspartych finansowo ze środków Ministerstwa Gospodarki*, Poznań 2008.
- Rogut A., Piasecki B., Klepka M., Czyż P., *Dobre praktyki wdrażania Regionalnych Strategii Innowacji w Polsce*, PAPR, Warszawa 2009.
- Tamowicz P., *Przedsiębiorczość akademicka spółki spin-off w Polsce*, PARP, Warszawa 2006.
- The Gallup Organization, *Entrepreneurship in the EU and Beyond, Analytical Report*, Flash Eurobarometer 283, European Commission, 2009.

Strony internetowe:

http://www.chemiakonsultacje.pl/index.php?131&aktualnosci_id=116

<http://www.innowacyjnyregion.pl/>

<http://networksunrise.pl/>

<http://www.spinup.info/>

<http://www.spinacz.info.pl/o-projekcie>

Monika Fabińska

THE REALIZATION OF ACADEMIC ENTREPRENEURSHIP SUPPORT PROGRAMMES IN POLAND

Polish experience in science-business cooperation show that it is still carried out in a very limited extent and also that there are many fundamental barriers that effectively hinder the development of academic entrepreneurship. Those barriers can be divided into two main groups, i.e. the barrier on the side of the environment – related to the functioning of universities and the economy – and barriers on the side of students and academic staff. Therefore, actions aimed at eliminating the identified barriers should be diversified and they should take into account the needs and capabilities of universities, academic staff and students and the economy. The analysis of the development of academic entrepreneurship support programmes in Poland points at two programmes Human Capital Operation Programme sub-measure 8.2.1 and “Creator of Innovativeness”. Due to the lack of access to evaluation reports and ranking lists of projects selected for implementation of the “Creator of Innovativeness” programme, the detailed analysis concerning the article has been performed on the sub-measure 8.2.1 Human Capital Operation Programme projects. The evaluation showed that undoubtedly the most active provinces in respect of projects financed by the sub-measure 8.2.1 Human Capital Operation Programme are Lesser Poland, Łódź Voivodeship and Silesia. A wide range of tasks has also been carried out by the applicants,

but original solutions were not lacking. And conducted actions attracted wide interest among the target group, as reflected by the account concerning various events and trainings posted on the projects' web sites. What is more, the developed ranking of the provinces in comparison with other studies and reports concerning the state of development of academic entrepreneurship in Poland pointed to the activation of certain regions, which was marked by lower potential in this area until now.